

PARSHAT KI TISSA 2021 – SOURCE SHEET

www.rabbidunner.com

1. SHEMOT 32:1/RASHI – WHY DID THE JEWISH NATION WANT TO REPLACE MOSHE?

וַיֵּרָא הָעָם כִּי־בִשָּׁשׁ מִשָּׁה לָרֶדֶת מִן־הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה־לָּנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ

When the people saw that Moses was so long in coming down from the mountain, the people gathered against Aaron and said to him, “Come, make us a god who shall go before us, for that man Moses, who brought us from the land of Egypt—we do not know what has happened to him.”

כִּי כְּשֶׁעָלָה מִשָּׁה לְהָר אָמַר לָהֶם לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם אֲנִי בָּא בְּתוֹךְ שֵׁשׁ שָׁעוֹת, כְּסִבּוּרִים הֵם שְׂאוֹתוֹ יוֹם שֶׁעָלָה מִן הַמִּנְּיָן הוּא, וְהוּא אָמַר לָהֶם שְׁלֹמִים – אַרְבָּעִים יוֹם וְלֵילוֹ עִמּוֹ – וְיוֹם עֲלִיתוֹ אֵין לֵילוֹ עִמּוֹ, שְׁהָרִי בְּזֵי בְּסִיּוֹן עָלָה, נִמְצָא יוֹם אַרְבָּעִים בְּשָׁבָעָה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז. בְּיָוִי בָּא שָׁטָן וְעָרַבְּב אֶת הָעוֹלָם, וְהָרָאָה דְּמוּת חֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה וְעָרְבוּבָיָה, לוֹמַר וַדַּאי מֵת מִשָּׁה לְכֹף בָּא עָרְבוּבָיָה לְעוֹלָם, אָמַר לָהֶם מֵת מִשָּׁה, שְׁכַבְרָ בָּאוּ שֵׁשׁ שָׁעוֹת וְלֹא בָּא וְכוּ

When Moses went up the mountain, he said to them: at the end of a period of forty days (i.e. on the fortieth day) I will return during the first six hours of the day (i.e. before noon). They thought that the day on which he ascended the mountain (7th of Sivan) was included in this number (Sivan has 30 days — therefore he was expected back before noon on the 16th of Tammuz). But what he had actually said to them was “after forty days” meaning complete days — forty full days, each day together with its night that precedes it. Therefore, the fortieth day really fell on the 17th of Tammuz and not as the people had believed on the 16th. On the 16th of Tammuz “Satan” came and threw the world into confusion, giving it the appearance of darkness, gloom and disorder so that the people would say: “Moses must be dead, and that is why confusion has come into the world!” And he said to them, “Yes, Moses is dead, for six hours (noon) has already come (בשש = שש) and he has not returned etc.”

2. IBN EZRA – HOW COULD AHRON TAKE PART IN CREATING THE EGEL?

ואיך עשה אהרן פסל, שהמעשה קשה מהשתחוויה. והלא אהרן קדוש השם היה ונביא על ישראל, ומצוות רבות נתנו על ידו עם משה אחיו. [...] ואם הוא עשה ע"ג, חייב היה משה להרגו קודם עובדי העגל. והנה משה התפלל בעדו, והעובדים הרגו. חלילה חלילה [לומר] שעשה אהרן ע"ג. גם ישראל לא בקשו ע"ג, רק חשבו שמת משה שהסיעם מים סוף [...] כי ראו ש[משה] אינו יורד בהר סיני, ומשה התעכב שם ארבעים יום. ואין כח באדם לחיות זה הזמן בלא מאכל, כי הוא לא אמר להם מתי ירד. גם הוא לא ידע, כי השם אמר לו, עלה אלי ההרה, ושב שם עד שאתן לך לוחות הברית. [...] רק בעבור שישראל היו מעורבים עם ערב רב, וזהו כי ברע הוא ולא אמר רע הוא. וחשבו מעטים מישראל שהיתה ע"ג, והביאו זבחים והשתחוּ לו ואמרו אלה אלהיך ישראל. [...] הכתוב אומר 'כי שחת עמך סרו מהר' כי לא כתוב כל עמך. [...] והנה כל עובדי העגל לשם ע"ז, שאמרו אלה אלהיך ישראל, או היתה כן במחשבתם, לא היו רק שלשת אלפים. והנה הם חצי עשירית עשירית המחנה.

3. RAMBAN – WHAT DID THEY MEAN WHEN THEY USED THE WORD ‘ELOHIM’?

....ידוע שלא היו ישראל סבורים שמשה הוא האלהים, ושהוא בכחו עשה להם האותות והמופתים, [...] ועוד, כי בפירוש אמרו אלהים אשר ילכו לפנינו, לא שיהיו נותנין להם חיים בעולם הזה או בעולם הבא, אבל היו מבקשין משה אחר, אמרו, משה שהורה לנו הדרך ממצרים ועד הנה [...] הנה אבד ממנו. נעשה לנו משה אחר שיורה הדרך לפנינו ע"פ ה' בידו. וזה טעם הזכירם משה האיש אשר העלנו, לא האל אשר העלם, כי יצטרכו לאיש אלהים.

4. KLI YAKAR – IT WAS ALL THE FAULT OF THE EIREV RAV – TEXTUAL PROOFS

....הסכימו רוב המפרשים לתלות הקולר בצואר הערב רב מלומדי הרע והמה היו בעוכרי ישראל וחטאו ראשונה ואחריהם טעו גם ישראל....'וירא העם' זה הערב רב, כי בכל מקום נאמר לשון העם על הפחותים כמו שפירש רש"י בפרשת בהעלותך (במדבר יא א) [...]. 'כי בשש משה' יען כי היה ידוע להם שלא עלו ממצרים על פי ה' אלא משה מעצמו העלם ואת פי ה' לא שאל כמו שנאמר רד כי שחת עמך ולא עמי, ולעומת זה אמר משה אם כן הוא למה יחרה ה' בעמך ולא בעמי, וחששו הערב רב שאם לא יבוא משה שמה יצוה ה' לגרשם מתוך העדה פן יחטיאום בגלולי מצרים [...]. ומה שלא גירש אותם עד הנה חשבו שלכבוד משה היה, על כן חשבו תחבולה לבקש מנהיג אחר במקום משה.